

Брачук Анастасія Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри морського та митного права*

ДОСВІД США У ЗАПРОВАДЖЕННІ СИСТЕМИ «ЄДИНЕ ВІКНО»

Одним із ключових напрямків забезпечення сприяння торгівлі, відповідно до стандартів СОТ є запровадження системи «єдине вікно». Реалізація цього завдання потребує створення належних правових основ для використання інформаційних технологій для прийняття рішень відповідними суб'єктами владних повноважень. Дана проблематика знайшла своє відображення у роботах ряду вітчизняних науковців, таких як Е. Аблякімов, Е. Бабалик, Б. Кормич, О. Платонов тощо. Але важливим є також і аналіз досвіду та найкращих практик інших держав, зокрема США.

Формування правових основ функціонування системи «єдине вікно» у США відбувалося в рамках заходів щодо підвищення безпеки морських портів, що є цілком логічним, з огляду на те, що понад 90% всього американського імпорту та експорту відбувається саме морським транспортом. З цією метою у 2006 р. Конгресом США було видано Акт «Безпека та надійність для кожного порту» (*Security and Accountability For Every Port Act of 2006*) або за скороченою назвою – Акт Безпеки Портів (*SAFE Port Act*) [1]. Поміж іншого, Акт Безпеки Портів приділяв увагу таким аспектам, як безпека ланцюга постачання (Розділ II) та ресурси та нагляд з боку урядових агенцій (Розділ IV). Відповідно до положень ст. 405 (*Sec. 405*) Розділу IV Державне Казначейство США зобов'язувалося запровадити Інформаційну систему Міжнародної Торгівлі (*International Trade Data System' (ITDS)*) – ІТДС, метою якої є «ліквідація зайвих вимог щодо інформації для ефективного регулювання ходу торгівлі та ефективного застосування законів та правил щодо міжнародної торгівлі шляхом створення єдиної портової системи, що управляється Митною та Прикордонною

Службою США для збору та розподілу стандартизованих даних щодо імпорту та експорту, які вимагаються всіма залученими федеральними агенціями».

При цьому всі федеральні агенції, «які вимагають документацію для розмитнення або ліцензування імпорту або експорту товарів» зобов'язані приймати участь у ІТДС, а виключення з цього зобов'язання можуть надаватися лише з міркувань національних інтересів США.

Нарешті, вищезгадана ст. 405 приділяє особливу увагу координації між агенціями щодо функціонування та використання ІТДС, відповідальність за це покладена на Секретаря Державного Казначейства США, для чого було створено спеціальний орган – Міжагенційний Комітет Управління (*Interagency Steering Committee*), до складу якого крім Секретаря Казначейства входять керівники всіх агенцій, що приймають участь у ІТДС. До основних функцій даного Комітету належать:

- встановлення шляхом консультацій із задіяними агенціями стандартного набору даних, що підлягають збиранню, зберіганню та поширенню в ІТДС у відповідності з законодавством, що застосовується до збирання та захисту інформацію щодо імпорту та експорту;

- забезпечення відповідності набору даних ІТДС зобов'язанням США в рамках ВМО та СОТ.

Крім того, важливими є положення, згідно з якими Президент США зобов'язаний подавати Конгресу щорічний звіт щодо процесу запровадження ІТДС, а сама система ІТДС вважається «важливим пріоритетом Федерального Уряду».

Фактичний запуск ІТДС відбувся після прийняття акту Президента США «Упорядкування імпорتنих/експортних процедур для Американського бізнесу» (*Executive Order «Streamlining the Export/Import Process for America's Businesses»*) [2] від 19 лютого 2014 р. Саме у цьому акті ІТДС вперше визнається «засобом електронного інформаційного обміну, або «єдиним

вікном», через яку бізнес буде передавати дані, що вимагаються залученими агенціями для імпорту та експорту товарів» (*Sec. 3*).

Вищезазначеним актом вдосконалювалася система координації та управління ІТДС. Так, було розширено повноваження Ради Директорів ІТДС (*ITDS Board of Directors*), яка виконує функції Міжагенційного Комітету Управління згідно Акту Безпеки Портів 2006 р. Зокрема, до його повноважень віднесено:

- оприлюднення графіку розвитку ІТДС та пов'язаних з цим планів та розкладів окремих агенцій;
- координацію заходів щодо укладання угод, меморандумів та інших документів між агенціями з метою встановлення процедур та директив для безпечного обміну та захисту інформації між агенціями (*Sec. 3 (e)*).

Крім того, було створено Виконавчу Раду Прикордонної Інтеграції (*Border Interagency Executive Council*) під керівництвом Секретаря з Внутрішньої Безпеки (*Secretary of Homeland Security*), наділену широкими повноваженнями щодо розвитку системи «єдиного вікна» (*Sec. 4*), до яких, зокрема, належать:

- створення спільних принципів та методів управління ризиками для агенцій, пов'язаних з контролем та випуском товарів на кордоні;
- розвиток політики та процесів щодо покращення та пришвидшення перегляду електронної інформації різними агенціями;
- визначення способів зменшення витрат федеральних агенцій шляхом ліквідації зайвих процедур або шляхом максимального використання можливостей Автоматизованого Комерційного Середовища;
- визначення потреб бізнесу у розвитку веб-інтерфейсів для ІТДС;
- заохочення інших країн у розвитку подібних систем «єдиного вікна»;
- сприяння електронній сплаті мит, податків та зборів, пов'язаних з імпортом, тощо.

Нарешті, останнім кроком у формуванні правових основ функціонування «єдиного вікна» у США стало прийняття у 2015 р. Акту про Сприяння торгівлі та забезпечення законності торгівлі (*Trade Facilitation and Trade Enforcement Act of 2015*) [3], нормами якого (*Sec. 107*) встановлювалися додаткові вимоги щодо урядових агенцій, що приймають участь у ІТДС та відповідні граничні терміни їх виконання. Зокрема, до таких вимог належать:

- створення та обслуговування необхідної інформаційної інфраструктури;
- підписання меморандумів по взаєморозуміння з Митною та Прикордонною Службою США;
- подання Митній та Прикордонній Службі критеріїв прийнятності та видів даних, що вимагаються для авторизації випуску товарів;
- застосування не пізніше 31 грудня 2016 р. ІТДС як основного засобу отримання від користувачів стандартного набору даних та іншої відповідної документації, заяв на отримання дозволів, ліцензій або сертифікатів, потрібних для випуску імпортованих товарів, або розмитненню товарів для експорту.

Список використаної літератури:

1. Security and Accountability For Every Port Act of 2006. 120 STAT. 1884 PUBLIC LAW 109-347-OCT. 13, 2006. – [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.congress.gov/109/plaws/publ347/PLAW-109publ347.pdf>
2. Presidential Documents. Executive Order 13659 of February 19, 2014. Streamlining the Export/Import Process for America's Businesses. Federal Register. Vol. 79. No. 37. February 25, 2014.
3. Trade Facilitation and Trade Enforcement Act of 2015. PUBLIC LAW 114–125—FEB. 24, 2016. – [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.congress.gov/114/plaws/publ125/PLAW-114publ125.pdf>